

МІЖНАРОДНІ КОНКУРСИ КРАСИ І СЕПАРАТИЗМ (ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ)

Розглянуто практику участі в міжнародних конкурсах краси невизнаних і частково визнаних державних утворень, а також певних територій окремих суверенних держав, у тому числі й Автономної республіки Крим. Зроблено висновок про те, що участь у таких конкурсах використовується цими утвореннями й територіями, як один із засобів здобуття світового визнання в якості самодостатніх суб'єктів міжнародних відносин та з метою демонстрації своїх сепаратистських інтенцій.

Ключові слова: міжнародні конкурси краси, суверенітет, сепаратизм, Україна, Автономна республіка Крим, Велика Британія, Китай, Туреччина.

Рассмотрено практику участия в международных конкурсах красоты непрзнанных, частично признанных гособразований, а также определенных территорий отдельных государств, в том числе. Автономной республики Крым. Сделан вывод о том, что участие в таких конкурсах используется этими образованиями и территориями как один из способов обретения мирового признания в качестве самодостаточных субъектов международных отношений и с целью демонстрации своих сепаратистских намерений.

Ключевые слова: международные конкурсы красоты, суверенитет, сепаратизм, Украина, Автономная республика Крым, Великобритания, Китай, Турция.

In the article the practice of participation of representatives of some unrecognized state formations, states with limited recognition and some territories belonging to sovereign powers including Autonomous Republic of Crimea in International Beauty Pageants is concerned. The conclusion is drawn that in such a way they try to obtain worldwide recognition as self-sufficient actors of international relations and to demonstrate their separatist intention.

Key words: International Beauty Pageants, separatism, sovereignty, Ukraine, Autonomous Republic of Crimea, Great Britain, China, Turkey.

Проблема, винесена в заголовок статті, досі ще спеціально не розглядалася ні світовою, ні вітчизняною політологією, хоча фактів використання міжнародних шоу красунь для демонстрації сепаратистських намірів певних територіальних одиниць зібралось з усього світу чимало за понад півстолітню історію проведення цих конкурсів. Самоствердитися в очах світової спільноти як повноцінний суб'єкт міжнародної діяльності через участь у конкурсах краси часто прагнуть невизнані або частково визнані державні утворення та окремі території деяких суверенних держав, що зміцнює відчуття власної самодостатності й значущості в населення відповідних регіонів, а це, у свою чергу, може служити додатковим чинником для посилення сепаратистських настроїв і поступового послаблення суверенітету національних держав над цими своїми складовими частинами. Це й зумовлює актуальність зазначеної теми для міжнародної політики загалом і для України зокрема, оскільки один з її регіонів – Автономна республіка Крим ось уже 15 років бере участь у міжнародних конкурсах краси на одному рівні із суверенними державами світу.

Що ж до стану вивчення українською наукою кримського сепаратизму, як і сепаратизму в нашій державі загалом, то його слід визнати незадовільним і

таким, що не відповідає викликам сучасності. На сьогодні є лише два ґрунтовні дослідження проблематики сепаратизму [1; 2], де в основному розглядаються загальнотеоретичні аспекти цього явища, а ситуацію в Криму лише побіжно згадано [2, с. 161-179]. Можна ще відзначити відповідний розділ у статті В. Гастинщикова [3, с. 34] та низку публікацій інформаційного характеру в електронних ЗМІ [4–6], чого, звичайно, дуже мало для всебічного дослідження проблеми кримського сепаратизму.

Тому автор ставить собі за *мету* привернути увагу вітчизняних науковців до проблеми кримського сепаратизму, а також розглянути такий її специфічний аспект, як участь АРК у міжнародних змаганнях красунь на одному рівні із суверенними державами та під неофіційною назвою «Крим».

У процесі дослідження ми розв'язуватимемо такі *завдання*:

– проаналізуємо світову практику участі в міжнародних конкурсах краси невизнаних, частково визнаних державних утворень та окремих територій суверенних держав і з'ясуємо ставлення цих держав до виступів представниць їхніх складових частин на світових подіумах;

– характеризуємо обставини, за яких представниці АРК почали свої виступи на міжнародних змаганнях красунь і продовжують їх донині;

– зважимо ризики для соборності України осібної участі представниць АРК на світових конкурсах краси й дамо рекомендації державним інституціям та організаторам цього сектора українського шоу-бізнесу щодо усунення цих ризиків.

Отже, міжнародні змагання красунь – дуже популярний і, відповідно, прибутковий різновид шоу-бізнесу, який надзвичайно поширився в усьому світі після Другої світової війни. Щорічно в різних кутках планети проводиться їх понад сотню – місцевих, регіональних, національних, міжнародних, для дівчат, юнаків, заміжніх жінок, дітей, підлітків, влаштовуються навіть змагання для глухонімих і для геїв. Проте найбільш видовищними й широко відомими є конкурси для незаміжніх дівчат – «Міс Всесвіт» («Miss Universe»), «Міс Світ» («Miss World»), «Міс Земля» («Miss Earth»), «Міс Інтернешнл» («Miss International»), «Міс Модель світу», («Miss Model Of The World») тощо, ситуацію на яких ми й розглядатимемо далі в розрізі зазначеної вище теми.

Звертає на себе увагу такий політичний аспект організаційних засад більшості міжнародних конкурсів красунь, як надання можливості брати в них участь у статусі повноправних суб'єктів невизнаним або частково визнаним світовою спільнотою державам і навіть деяким територіям, що входять до складу суверенних країн. Цей принцип відбору претендентів зумовлений, передусім, гонитвою за комерційним успіхом, прагненням у будь-який спосіб збільшити кількість учасників, хоча в окремих випадках не можна виключати й політичної мети.

Такий підхід до відбору кандидатів на престижні титули створює іноді серйозні проблеми як у внутрішньополітичному житті певних держав, так і в міжнародних відносинах, оскільки він об'єктивно сприяє розвиткові сепаратистських тенденцій у світі. Адже сам факт участі цих територій (під власним прапором!) у змаганнях світового масштабу на одному рівні із суверенними державами – суб'єктами міжнародного права, членами ООН, підносить статус таких територіальних утворень, стверджує уявлення про них як про щось окремішне, самодостатнє, рівноправне з усіма країнами планети, а отже, як про щось вище, ніж звичайна адміністративна одиниця чи складова частина тієї чи іншої держави. У такий спосіб – хочуть цього організатори чи ні – стимулюються самостійницькі амбіції мешканців відповідних місцевостей, створюються передумови для посилення відцентрових тенденцій у тих країнах, чії регіони беруть участь у міжнародних конкурсах краси на правах окремого територіального утворення.

Розкольницько-диверсійну й провокаційну роль популярних міжнародних шоу красунь яскраво демонструє складений кілька років тому список [7] суверенних країн і частково визнаних державних утворень, що розглядаються тут як потенційні учасники конкурсу «Міс Європа». Серед них фігурують Абхазія, Південна Осетія, Придністров'я («Transnistria»), Нагірний Карабах, Північний Кіпр, Косово. От і для суддів конкурсу «Міс Земля – 2011» Крим – це вже

«країна» («country»), що підтверджує у відповідях на їхні питання представниця АРК Ніна Астраханцева, описуючи красоти своєї «країни» й «забувши» згадати про її автономний статус у складі суверенної держави Україна [8].

Тому не дивно, що сепаратисти в різних країнах намагаються використовувати міжнародні конкурси краси для утвердження у свідомості світової спільноти – бодай на психологічному рівні! – уявлення про окремішність своєї території, її самодостатність, спроможність виступати рівноправним суб'єктом міжнародної діяльності разом із суверенними країнами. Ці конкурси для них – один із засобів здобуття – у майбутньому! – міжнародного визнання на дипломатичному рівні, без якого повноцінний суверенітет над своєю територією, якого вони прагнуть, неможливий.

Історія міжнародних конкурсів краси знає чимало прикладів використання їх із метою демонстрації відцентрових тенденцій – починаючи від часів розпаду колоніальної системи й досьогодні. Можна згадати, зокрема, осібні виступи представниць складових частин материкової Великої Британії – Шотландії, Уельсу, Англії, меншою мірою – Північної Ірландії на всіх популярних міжнародних конкурсах красунь, починаючи від 50-х років ХХ ст. й донині, що корелювали з діяльністю потужних сепаратистських рухів у цих регіонах, які вже поставили країну на межу розпаду [9]. До речі, осібні виступи Шотландії й Уельсу на світових подіумах краси ідуть у парі з окремою участю спортивних команд цих територій у міжнародних змаганнях із регбі та футболу. Цей факт зі спортивного життя Великої Британії деякі дослідники вважають важливим чинником у збереженні національної свідомості населення згаданих регіонів Об'єднаного Королівства [10, 31, 32-33]. Без сумніву, таку саму роль виконують і сепаратні виступи представниць складових частин британської держави на світових змаганнях красунь.

Патріотичні сили японського острова Окінава, який у 1945-1972 роках перебував під протекторатом США, протягом усього періоду американської окупації виявляли прагнення звільнитися від цієї опіки і, демонструючи власну окремішність, у 1963–1968 роках посилали своїх претенденток на здобуття титулу «Міс Всесвіт» [11]. Косово, ще ніким не визнане, у 2002-2003 роках було представлено на міжнародних конкурсах краси [12]. А у 2006-2007 роках на конкурсі «Міс Земля» несподівано вигулькнули вродливиці з Тибету – автономного району Китаю, що затято бореться за право самостійної міжнародної діяльності в галузі культури [13]. І вже зовсім свіжий приклад – виступ на тому самому конкурсі 2008 і 2009 року претенденток з Південного Судану – за кілька років до отримання цією територією статусу незалежної держави [14].

Цікаво, що європейські країни т. зв. «соціалістичного табору» в роки «холодної війни» неодноразово демонстрували своє прагнення вирватися з-під опіки СРСР і приєднатися до західного світу також і тим, що в періоди піднесення антикомуністичного руху посилали своїх представниць на міжнародні конкурси краси, у яких тоді – звісно, за наказом Кремля, – ні СРСР, ні інші країни Варшавського договору не брали

участі. Зокрема, представниці Польщі «прорвалися» 1954 р. на «Міс Європа» [15], 1960 р. – на «Міс Інтернешнл» [16], а від 1984 р., коли соціалістичний режим уже агонізував, почали регулярно виступати на міжнародних змаганнях красунь [17]. Так само Югославія, у перші повоєнні десятиліття взявши курс на зближення із західним світом, відразу ж почала посилати своїх претенденток на всі популярні конкурси краси [18]. Коли наприкінці 60-х рр. загострилася ситуація в Чехословаччині, її представниці також з'являються на змаганнях красунь світу (1967-1969 рр.) [19].

Політики й державні діячі чудово розуміють важливість конкурсів краси для здобуття міжнародного визнання сепаратистськими державними утвореннями й рухами. Зокрема, Джонатан Колайб (Jonathan Kolieb), представник «Фундації століття» («Century Foundation», USA) – відомого в світі промоутера ліберальних політичних реформ, оцінюючи успішний виступ претендентки від Косово на конкурсі «Міс Всесвіт» 2008 року – уперше після проголошення незалежності цієї сербською територією, – заявив, що тієї ночі Косово отримало «моральну перемогу» й «посіло належне місце у спільноті націй світу» [20].

Тому суверенні країни, чії регіони або етнічні території самостійно беруть участь у міжнародних конкурсах красунь, намагаються всіляко цьому протидіяти, добре усвідомлюючи, що вихід їхніх складових частин на світову арену в якості незалежних суб'єктів міжнародної діяльності може бути однією з форм початку або розвитку «повзучого» сепаратизму.

Зокрема, драматична боротьба до- і відцентрових тенденцій представництва претенденток від Великобританії та її окремих регіонів спостерігається протягом ось уже кількох десятиліть. Яскравий приклад цієї боротьби – історія участі красунь держави на конкурсі «Міс Інтернешнл». У 1960-1968-х рр. тут виступали окремо дівчата з Англії, Шотландії, Уельсу. 1969 р. перемогла соборна тенденція, і країну («Об'єднане королівство») до 1980 року представляла єдина учасниця. У 1981-1986 рр. знову бачимо на подіумі конкурсу претенденток від тих самих трьох земель, а вже від 1987 р. лише одну від усієї країни [21]. Так само й на конкурсі «Міс Всесвіт» після майже 30-літнього окремого представництва Англії, Шотландії, Уельсу від початку 90-х рр. і донині країна виставляє єдину претендентку [22].

Прямо протилежно відбувалася презентація Великої Британії на найбільшому за кількістю учасниць конкурсі «Міс Світ», який перші понад 40 років проходив у Лондоні. Протягом 1951-1999 рр. країну представляла єдина претендентка, а від 2000-го й донині – уже чотири: з Англії, Шотландії, Уельсу, Північної Ірландії [23]. Контroversійно виглядає презентація держави й на інших популярних конкурсах – «Міс Земля» і «Міс Європа». На першому – наймолодшому серед міжнародних конкурсів красунь (започаткованому 2001 р.), але вже досить популярному, – 2002, 2004 і 2005 року Велику Британію представлено соборно, єдиною учасницею, а от 2006 – двома територіями – Англією та Уельсом, 2007 року до них додалася Північна Ірландія, і так сепаратно (у різних варіаціях, разом ще й із Шотландією) вони

виступали до останнього, 2011 року [24]. Аналогічні коливання бачимо й на конкурсі «Міс Європа»: у 1970-1997 роках країну представлено її складовими частинами, у 1998-2002 – єдиною учасницею від усієї країни [25].

Як видно з наведених прикладів, у 90-х роках минулого століття Велика Британія активізувала зусилля щодо обмеження представництва своїх окремих територій на міжнародних конкурсах красунь, однак відцентрові тенденції залишаються ще доволі потужними, що можна пояснити давніми традиціями «повзучого» сепаратизму в цих регіонах, які тривали тут протягом десятиліть. Особливо симптоматичним є факт появи на цих конкурсах в останнє десятиліття учасниць із Північної Ірландії, де рух за відокремлення характеризувався в недавньому минулому радикалізмом.

Своєрідно, згідно з умовами, що склалися історично, підходить до розв'язання проблеми соборного представлення своєї країни на міжнародних конкурсах краси Китайська народна республіка. Її претендентки з'явилися тут досить недавно – 1994 р. – на «Міс Світ» [26] і 2002 р. – на «Міс Всесвіт», «Міс Інтернешнл» [27], тоді як традиція участі в цих змаганнях етнічних китайських територій Тайваню й Гонконгу налічує вже понад 50 років [28]. Виходячи зі своєї концепції «один Китай, дві політичні системи» та з факту міжнародного визнання приналежності цих територій (а також Макао) до КНР, китайське керівництво вимагає (іноді доволі жорстко!) вживати лише такі назви цих регіонів, які підкреслювали би їхню приналежність до китайського материка. Зокрема, на категоричну вимогу представників КНР на конкурсі «Міс Всесвіт – 2003» тайванська учасниця була змушена замінити стрічку з написом «Тайвань» на іншу, де було написано «Китайський Тайбей» («Chinese Taipei»). Цей інцидент набув широкого розголосу в світі [29].

Відповідні зміни поступово здійснюються й на інших змаганнях красунь, хоча ще не зовсім послідовно та не повною мірою. Так, на чотирьох найбільших світових конкурсах краси («Міс Всесвіт», «Міс Світ», «Міс Земля» та «Міс Інтернешнл») Тайвань вже йменується здебільшого як «Китайський Тайбей», а до назв «Гонконг» і «Макао» іноді додається слово «Китай» («Hong Cong China»), («Macau China») [30].

Відомий і факт рішучого протесту суверенних держав проти участі окремої частини їхньої території у світових шоу красунь. 2008 р. на конкурсі «Міс Всесвіт» Сербія і Чорногорія заявили про намір бойкотувати змагання, якщо в ньому візьме участь представниця Косово, яке ці країни вважають складовою частиною власних держав. Правда, пізніше вони відмовилися від ідеї бойкоту, і всі троє взяли участь у конкурсі [31].

Водночас зауважемо, що деякі держави зі складною внутрішньою міжетнічною ситуацією, потужними сепаратистськими рухами й наділеними широкими правами автономіями не дозволяють своїм регіонам виступати окремо на міжнародних конкурсах краси, побоюючись, очевидно, посилення відцентрових тенденцій. Це стосується, зокрема, Бельгії, Канади,

Індії. Соборно виступають на світових подіумах і держави з федеративним устроєм, – наприклад, Німеччина та Швейцарія.

На відміну від цих завбачливих потуг, в Україні, на жаль, допущено прецедент представництва окремого регіону – Автономної республіки Крим – на міжнародних змаганнях красунь. Це сталося ще у 90-х роках, коли центральна київська влада, побоюючись загострення стосунків із Росією, провадила стосовно Криму дуже обережну політику, часто свідомо «не помічаючи» його сепаратистських вибриків.

Уперше бачимо представницю АРК на конкурсі «Міс Модель» («Miss Model») 1997 року (разом, до речі, з представницями російських автономій – Татарстану та Якутії) [32]. Цей конкурс – досить недавній, його засновано 1988 року нашою сусідкою Туреччиною. Там само проведено й більшість його шоу – 12, а від 2004 року конкурс відбувається в Китаї, де він отримав дещо змінену назву – «Міс Модель Світу» («Miss Model Of The World»). Характерною особливістю турецького періоду функціонування цього проекту є його відчутна політична заангажованість. Загалом складається враження, що при заснуванні конкурсу організатори керувалися переважно політичними цілями – перш за все, прагненням «вивести в світ» ніким не визнану (окрім Туреччини) т. зв. «Турецьку республіку Північного Кіпру», яка перед тим ще ніколи не виступала на міжнародній арені як самоврядна територія. Тут же вона майже щороку була представлена у 1988–2001 рр.

По-друге, на цих змаганнях легко проглядалося прагнення Туреччини посилити свій вплив на торкомовне населення колишнього Радянського Союзу, чийм політичним, культурним і духовним лідером вона себе вважає. Це видно з того, що в конкурсі неодноразово брали участь не тільки представниці суверенних середньоазійських держав – колишніх республік СРСР, а й автономних регіонів Росії (Татарстан, Якутія) та України (Автономна республіка Крим), яким Туреччина дала вихід на міжнародну арену як самостійним суб'єктам міжнародної діяльності, чим підвищила їхній авторитет і значення в світі.

Піднесення ж політичної самостійності регіонів, активізація їхніх контактів на світовій арені нерідко супроводжується виникненням конфліктів із центральною владою, ослабленням її, що часом вигідно для сусідів. Коли ж урахувати, що саме на середину 90-х рр. ХХ ст. припадає період помітного охолодження українсько-турецьких відносин, а також те, що в Туреччині мешкає впливова кількомільйонна кримськотатарська діаспора, то значення політичного чинника участі АРК у конкурсі «Міс Модель» відчутно зростає.

Виступивши на цьому конкурсі ще декілька разів, кримські красуні почали опановувати й інші світові подіуми. Зокрема, за сприяння Національного комітету «Міс Земля-Україна» (директор – Діана Старкова) вони вже два роки поспіль (2010 та 2011) брали участь і в цьому шоу – третьому за популярністю в світі [33]. Привертає увагу те, що на всіх цих конкурсах вродливіці з АРК виступають під неофіційною назвою своєї території – «Крим» («Crimea»). Це – ще

одне яскраве свідчення сепаратистських інтенцій організаторів, які свідомо намагаються представити Кримську автономію світовій спільноті як самостійне державне утворення, уникаючи згадки про її регіональний статус у державі Україна.

Уже декілька років поспіль змагаються також і юні красуні з АРК на міжнародному дитячому конкурсі «Міні-Міс Європа – Слов'янка» («Little Miss Europe – Miss Slavianka») разом із представницями суверенних держав, переважно колишнього СРСР – Росії, України, Білорусі, Казахстану тощо [34].

Як бачимо, участь представниць автономії в міжнародних конкурсах краси має тенденцію до розширення. Добре це чи погано?

З огляду на політичну ситуацію в Криму та на світовий досвід участі окремих територій суверенних держав у таких конкурсах ми схилиємося до негативної відповіді. Пояснюємо – чому. В АРК сильніше, ніж у будь-якому іншому регіоні України виявляються відцентрові настрої – передусім, у середовищі російської спільноти півострова, про що свідчить і недавній скандал із позовом сепаратистської організації «Севастополь – Крим – Росія» до окружного адміністративного суду АРК про відновлення дії «мешковської» конституції «Республіки Крим» 1992 р., яка передбачала конфедеративний устрій України [4]. Окремі проросійські налаштовані громадяни нерідко висловлюють бажання відірвати півострів від України й приєднати його до Росії або заснувати на території автономії незалежну державу, рівноправну з іншими колишніми республіками СРСР. Ці наміри підігруються присутністю в Криму російського Чорноморського флоту, незаконною видачею місцевим мешканцям паспортів громадян Росії.

Деякі кримськотатарські організації мріють про заснування на півострові національної автономії, що, вочевидь, розглядається як проміжний етап до створення власної національної держави – десь у далекому майбутньому, коли на користь кримських татар зміниться демографічна ситуація в Криму (а воно до того йде!), складуться сприятливі геополітичні обставини [5]. Загалом, за результатами опитування, проведеного Центром Разумкова й Університетом м. Базеля (Швейцарія) 2008 р., третина мешканців Криму має сепаратистські настрої [6] – майже стільки ж, скільки й у Шотландії, де до 2016 р. має відбутися референдум стосовно її відокремлення від Великої Британії.

І російська, і кримськотатарська громади півострова зацікавлені в підвищенні статусу автономії, у виході її на світову арену як самостійного державного утворення, у визнанні його світовою спільнотою суб'єктом міжнародної діяльності, а в майбутньому, можливо, – і права. У цьому ж зацікавлені й потужні зовнішні сили – Росія та Туреччина (хоча й з відмінних міркувань), які мають власні стратегічні інтереси в Криму.

За таких умов розширення самостійної міжнародної діяльності АРК в усіх сферах, у т. ч. і в конкурсах краси світового й регіонального рівня в статусі окремого від України суб'єкта, лише посилюватиме відцентрові настрої в певних груп населення півострова, породжуватиме в них марні ілюзії та прагнення, які можуть

привести до серйозних внутрішньополітичних колізій – аж до розвитку подій за косовським сценарієм.

У цьому плані ми не поділяємо оптимізму В. Дівак, яка зазначає у своїй монографії: «...Відсутні підстави вважати, що діяльність таких маргінальних організацій, як Сойм закарпатських русинів, проросійських організацій «Севастополь – Крим – Росія», «Родіна»... можуть мати серйозні наслідки для територіальної цілісності України» [2, 196–197]. «Gutta cavat lapidem, – казали в Давньому Римі, – non vim sed saepe cadendo» («Крапля довбає камінь не силою, але частим падінням»). За умови множення цих організацій, активізації їхньої діяльності рано чи пізно набереться критична маса охочих відокремитися – і процес почнеться... Тому, водночас із запровадженням більш досконалого адміністративно-територіального устрою та проведення відповідних адміністративних реформ, які сприяли б внутрішній кооперації між окремими регіонами України, вирівнюванню їхнього економічного й правового статусу, про що пише В. Дівак [2, 185–186], слід, на нашу думку, – за прикладом добрих старих демократій, зокрема Бельгії, Швейцарії та Канади, – не лишати поза увагою і найдрібніших відцентрових проявів у своїх регіонах, не дозволяти їм виступати на світовій арені на одному рівні із суверенними державами.

На всіх міжнародних конкурсах і змаганнях, форумах і нарадах на рівні суверенних держав Україну повинен презентувати лише єдиний учасник, або єдина делегація, до складу якої можуть входити й представники регіонів. Це потрібно для того, щоби не розмивався стиха засадничий для нашої держави принцип її унітарності. Стежити за цим повинно, передусім, МЗС України, контролювати – Кабмін і гарант суверенітету нашої держави – Президент.

Обов'язком МЗС є й контроль за коректним вживанням назви Кримської автономії в офіційних міжнародних справах. Завжди вона повинна йменуватися так: «Автономна республіка Крим (Україна)», що підкреслює її автономний статус і приналежність до суверенної держави Україна. Як скорочений варіант можливий і такий – «Український Крим». Назви ж «Крим» або «Республіка Крим» є неприпустимими, оскільки вони не відображають приналежності регіону до України, навпаки – можуть створити в очах іноземців, не дуже обізнаних із географією та державним устроєм нашої Батьківщини, ілюзію про Крим як про незалежне державне утворення (чого й прагнуть сепаратисти!).

До речі, ті ж самі конкурси краси могли б прислужитися справі об'єднання, консолідації української нації, замість роз'єднувати її. Маємо на увазі організацію проведення змагань серед красунь українського походження з усього світу – представниць материкової України й діаспори. Така практика, хоч і не дуже поширена, давно вже відома і в інших народів, зокрема, це конкурс «Міс Індія всього світу» («Miss India worldwide»), «Міс Італія в світі» («Miss Italy in The World») [35].

Перші кроки в цьому напрямку вже зробили представники української діаспори США, які восени цього року вже вдруге проводять конкурс «Міс українська діаспора» [36]. На нашу думку, варто б залучити переможниць цього конкурсу до фінальних змагань красунь в Україні у межах конкурсів «Міс Україна-Світ» або «Міс Україна-Земля» чи знайти якусь іншу формулу участі представниць діаспори в змаганнях українських вродливиць. Конкурс «Міс

Україна в світі» (або ще краще – «Українська панна в світі») міг би стати і потужним чинником гуртування довкола Матері-України наших краян, розкиданих по планеті, він сприяв би глибшому пізнанню українцями один одного, упровадженню різноманітних націєтворчих і гуманітарних проектів для добра рідного народу. Як на мене, це – гідна ідея, щоби попрацювати над нею пані Д. Старковій та іншим діячам відповідного сегмента українського шоу-бізнесу.

Науковим інституціям та окремим дослідникам, що спеціалізуються на проблемах національної безпеки та іміджу України у світі слід би глибше вивчати питання кримського сепаратизму як у відкритих, так і в прихованих формах, розробляти рекомендації для владних установ щодо методів його нейтралізації, готувати фундаментальні дослідження з цієї проблеми. Потрібно, зокрема, з'ясувати, як і чому розширюється участь Автономної республіки Крим у конкурсах краси та в інших сферах міжнародної діяльності, до яких конкретних небезпек й іміджевих втрат для нашої держави може це привести і як цьому протидіяти. Водночас треба глибше вивчити теорію й практику з аналогічних проблем у таких країнах, як Велика Британія, Китай, Бельгія, Канада, Індія, Іспанія, Швейцарія, Німеччина, Італія, Росія, колишня Югославія тощо.

Висновки:

– формальні й неформальні лідери окремих незваних та частково визнаних державних утворень, а також деяких територій певних суверенних держав, посилюючи своїх представниць на міжнародні конкурси краси, вирішують у такий спосіб і важливі політичні завдання, а саме: піднесення національної самосвідомості та виховання почуття національної гордості в населення того чи іншого регіону, ствердження в очах світової спільноти уявлення про окремішність своєї території та її самодостатність як рівноправного суб'єкта міжнародної діяльності, про її спроможність гідно співпрацювати на одному рівні із суверенними країнами світу, що служить додатковим психологічним чинником у процесі формування відцентрових інтенцій;

– за часів «холодної війни» деякі держави т. зв. «соціалістичного табору» (Польща, Югославія, Чехословаччина) участю в міжнародних конкурсах краси намагалися продемонструвати свою окремішність від СРСР і приналежність до західного світу;

– суверенні держави, чії регіони беруть участь у міжнародних змаганнях красунь, ставляться до цього негативно, усвідомлюючи небезпеку таких виступів для власного іміджу та територіальної цілісності країни. Вони всіляко намагаються протидіяти участі претенденток від своїх складових частин у цих шоу, уживаючи різних заходів: замінюючи регіональне представництво своєї країни соборним (Велика Британія), виголошуючи протести організаторам (Сербія, Чорногорія), здійснюючи на організаторів потужний тиск (Китай);

– низка федеративних країн і держав з напруженою внутрішньою міжетнічною ситуацією взагалі не дозволяють своїм регіонам виступати осібно на міжнародних змаганнях красунь (Швейцарія, Німеччина, Канада, Бельгія, Індія);

– у випадку Автономної республіки Крим відцентрові інтенції маніфестуються ще й навмисним вживанням на міжнародних конкурсах краси неофіційної назви своєї території – «Крим», яка завуальовує регіональний статус автономії в складі держави

Україна і покликана створити в очах світу враження певної самостійності цієї території. Такі маніпуляції не можна трактувати інакше, як вияв прихованого, «повзучого» сепаратизму;

– враховуючи високий рівень сепаратистських настроїв в АРК та з огляду на світовий досвід, державним чинникам України слід негайно заборонити самостійну участь представниць автономії на міжнародних конкурсах краси. Україна має бути представлена на

них соборно, єдиною учасницею, що перемогла на Всеукраїнському конкурсі (за участі й представниць діаспори).

– НАН України, РНБО та іншим державним і науковим інституціям слід організувати фундаментальне й усебічне вивчення проблем сепаратизму в Україні, передусім в АРК, як пріоритетних у справі збереження територіальної цілісності й соборності нашої держави та з метою запобігання іміджевим втратам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горенкін В. А. Сепаратизм як національно-політичне явище автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. політ. наук. / В. А. Горенкін // Сімферополь. – 2004. – 20 с.
2. Дівак В. Сепаратизм як феномен сучасної політики. Політологічні та правові аспекти. Монографія / В. Дівак. – К.: Логос. – 2010. – 223 с.
3. Гастинщиков В. Деякі аспекти формування та розвитку ситуації на Кримському півострові / В. Гастинщиков // Вісник книжкової палати. – 2011. – № 1. – С. 29–35.
4. Світлана Дорош, Енвер Абібулла. Кримський сепаратизм: дим без вогню [Електронний ресурс] / С. Дорош, Е. Абібулла. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/bbc/2012/01/19/6919535/>.
5. З приводу кримськотатарського сепаратизму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bratstvo.info/ua/poslannya/286-1169198340>.
6. 32% жителів Криму схильні до сепаратизму (опитування) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.net/ukr/news/news-290911.html>.
7. Miss Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zomobo.net/Miss-Europe>.
8. Miss Earth. Miss Crimea. Nina Astrakhtantseva [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.misearth.tv/delegates_misscrimea.php#delegates2011/crimea/01.jpg
9. Британія може розвалитися [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrudprom.com/news/Velikobritaniya_moget_razvalitsya.html.
10. Назаревич А. Національні меншини країн Європейського союзу в контексті інтеграційних процесів / А. Назаревич, С. Трохимчук – Львів: Національний університет ім. І. Франка, 2002. – 228 с.
11. Див., зокрема: Int'l pageants. Universe. 1964. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Universe_1964.htm.
12. Див., зокрема: Int'l pageants. Earth. – Режим доступу: <http://www.pageantopolis.com/international/earth.htm>. – Роки 2002 і 2003.
13. Ibid., роки 2006 і 2007.
14. Ibid., роки 2008 і 2009.
15. Int'l past pageants. Europe. 1954. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/Int_past/europe_1954.htm.
16. Int'l pageants. International. 1960. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Int_1960.htm.
17. Int'l pageants. Universe. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Universe_1984.htm; Int'l pageants. Universe/ 1985. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Universe_1985.htm тощо.
18. Див., зокрема: Int'l pageants. World. 1966– Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/world_1966.htm; Int'l pageants. Univers. 1968. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Universe_1968.htm тощо.
19. Int'l pageants. World. 1967. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/world_1967.htm; Int'l pageants. World. . – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/world_1969.htm; Int'l past pageants. Europe. 1968. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/Int_past/europe_1968.htm.
20. Joshua Keating. Miss Kosovo's moral victory. – Режим доступу: http://blog.foreignpolicy.com/posts/2008/07/14/miss_kosovos_moral_victory.
21. Int'l pageants. International. 1960–2011 – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Int_1960.htm та наступні роки.
22. Див. Int'l pageants. Universe. 1952–2011 – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Universe_1952.htm та наступні роки.
23. Див. Int'l pageants. World. 1951– 2011. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/world_1951.htm та наступні роки.
24. Див. Int'l pageants. Earth. 2001–2011. – Режим доступу: <http://www.pageantopolis.com/international/earth.htm>.
25. Див. Int'l past pageants. Europe. 1970–2002. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/Int_past/europe_1970.htm.
26. Int'l pageants. World. 1994. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/world_1994.htm.
27. Int'l pageants. Univers. 2002. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Universe_2002.htm, а також: Int'l pageants. International. 2002. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Int_2002.htm.
28. Див., зокрема: Int'l pageants. International. 1960 – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Int_1960.htm
29. Beauty queen renamed. – Режим доступу: <http://www.taipetimes.com/News/taiwan/archives/2003/05/23/2003052269>; Debra L. Madsen. Performing Community through the Feminine Body: The Beauty Pageant in Transnational Contexts]. – Режим доступу: http://home.adm.unige.ch/~madsen/zurich_pageants.htm.
30. Вячеслав Белаш. Перемещенные символы. – Режим доступу: <http://www.kommersant.ru/doc/833937>; Int'l pageants. World. 2010. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/World_2010.htm.
31. Int'l pageants. Universe. 2008. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/Universe_2008.htm.
32. Model pageants. Miss Model. 1988–2001. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/Model/Miss_Model_1988-2001.htm. Цікаво, що 1989 р. – ще задовго перед розпадом Радянського Союзу – вперше учасниця від України виступила на цьому конкурсі як представниця окремої держави, наступного року – також окремо (!) – виступала й представниця Росії (див. там само).
33. Анастасія Сенина – в п'ятерку лучших! . – Режим доступу: <http://www.obozrevatel.com/news/2010/11/10/402786.htm>; Фіналістка конкурсу «Міс Земля» Ніна Астраханцева розповіла, чому корона дісталась не їй. – Режим доступу: <http://nk.org.ua/news/view/7914>.
34. Little Miss Europe and Little Miss Slavyanka. – Режим доступу: <http://www.0652.in.ua/photovistavka/12>.
35. Див., зокрема: Int'l pageants. India worldwide. – Режим доступу: http://www.pageantopolis.com/international/india_worldwide.htm; Int'l pageants. Italy in The World. – Режим доступу: <http://www.pageantopolis.com/international/Italy.htm>.
36. Див. офіційний сайт конкурсу «Міс українська діаспора». – Режим доступу: <http://missukrainiandiaspora.com/>.

Рецензенти: **Іванов М. С.**, д.політ.н, професор;
Ярошенко В. М., к.політ.н., доцент.

© Гнатюк В. М., 2012

Дата надходження статті до редколегії 14.09.2012 р.

ГНАТЮК В'ячеслав Миколайович – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри історії України та етнокомунікації Національного університету «Львівська Політехніка», м. Львів, Україна.

Коло наукових інтересів: націологія, етнологія, історія України, українська діаспора, сучасна національна політика, історія національно-визвольних змагань в Україні, фольклорна новаторність